

Sollentunataggen

Medlemstidskrift för Sollentuna Filatelistklubb

Nr 1 2020

Ordförandens spalt...

Jag hoppas att alla haft en fin jul- och nyårshelg! Vi har nu gått in i ett nytt decennium, 2020-talet. Mycket har hänt inom den filatelistiska världen under det gångna decenniet. Postnord hade redan bildats 2009, men under 2015 bytte det svenska Posten AB namn till Postnord Group AB. I Danmark behöll man sitt gamla namn. Tryckeriet i Kista avvecklades och idag tillverkas alla frimärken i Frankrike. Samtidigt övergick man till att tillverka frimärken med permanent klister till filatelisternas raseri. Frimärkena kan tvättas bort från kuvertklipp med rödsprit eller bensin. Jag har informerat Postnord att det underlättar återanvändningen av ostämplade frimärken. Det har dock inte hjälpt och de fortsätter att producera frimärken med så kallat permanent klister. Vi filatelister vet att man inte kan ge barn modernt frimärksklipp och låta dem tvätta frimärken med bensin. Vi får hoppas att antalet unga samlarna ändå kommer att växa!

Året är således 2020 och därför har jag passat på att skriva en artikel om 20 på 20 öre ringtyp. Frimärket trycktes 1875 och övertrycktes året därpå. Det tog 35 år innan dubbeltrycket upptäcktes! Vi kollar våra objekt noga och därför kan vi upptäcka sådant som inte skulle upptäckas! Under våren kommer jag också att hålla ett föredrag om Ringtypsfrimärken och fortsätta att berätta om frimärkspapper, den här gången om papperssorter som användes till Stickneypressen 1920 – 1936.

Jag hoppas att vårt program kommer att tilltala alla medlemmar. Lars Livendahl kommer att berätta om frimärken från Lundy med världens äldsta lokalpost. Sten-Anders Smeds besöker oss och berättar om Finlands färger och flaggor. Thorbjörn Persson fortsätter att berätta om vykort, ett samlingsområde som många av oss delar. Bengt-Göran Österdahl besöker oss och han kommer att föreläsa om kemiens historia. Avslutningsvis kommer Bert Myde att berätta om att samla frimärkshäften.

För er som inte betalar medlemsavgiften via SFF ber jag att sätta in medlemsavgiften, 100 kr, på vårt bankgirokonto 885-1503.

Tillsammans med Sollentunataggen skickar vi nu ut vårens auktionshäfte för kvalitetsauktionerna.

Välkommen till vårens program!

Bosse

Sollentuna Filatelistklubb. Klubben är ansluten till Sveriges Filatelist-Förbund

Medlemsavgift 100 kr. Föreningens bankgirokonto är 885-1503.

Möteslokal: Minervavägen 4, Häggvik. Kl. 18.00-20.30

Ordförande: Bo Dahlner, 073-905 78 01

E-post: bodahlner@gmail.com

Hemsida: www.duv.se/sfk

Facebook-sida: <http://www.facebook.com/SFK1957/>

Program för våren 2020

<u>Onsdag 22 januari</u>	Lundy - okänt kungarrike med idag världens äldsta lokalpost och kvalitetsauktion. Lars Livendahl föreläser och därefter medlemsmöte med kvalitetsauktion
<u>Onsdag 5 februari</u>	Sten-Anders Smeds föreläser om Finlands flaggor och färger och därefter medlemsmöte med kvalitetsauktion
<u>Onsdag 19 februari</u>	Thorbjörn Persson föreläser om vykort och därefter medlemsmöte och inlämningsauktion
<u>Onsdag 4 mars</u>	Bo Dahlner föreläser om bandfrimärkenas papperssorter 1920-1936 och därefter medlemsmöte och kvalitetsauktion
<u>Onsdag 18 mars</u>	Årsmöte och inlämningsauktion
<u>Onsdag 1 april</u>	Bengt-Göran Österdahl föreläser om kemiens historia och därefter kvalitetsauktion
<u>Onsdag 15 april</u>	Bo Dahlner föreläser om Ringtypsfrimärken och därefter inlämningsauktion
<u>Onsdag 29 april</u>	Information från SFF:s kongress och därefter inlämningsauktion
<u>Onsdag 13 maj</u>	Bert Myde föreläser om att samla häften, därefter medlemsmöte och terminsavslutning och kvalitetsauktion

NB! SFF:s kongress äger rum den 17 – 19 april i Värnamo

Vad menas med 20 på 20 öre ringtyp?

Att specialsamla ringtypsfrimärken är mycket populärt. Man kan hitta många varianter och färgnyanser finns det gott om. De äldsta ringtypsfrimärkena fyller snart 150 år eftersom de första frimärkena av den här typen gavs ut redan 1872.

Jag har hört den frågan många gånger från frimärkssamlare när det frimärket kommit upp på auktioner eller i cirkulationshäften. De som ställt frågan har gjort det rätta i att gå med i en frimärksförening där man kan få kunskap om detta och många andra frågor som kräver svar från kunniga filatelister. Här ger jag ett svar på den frågan.

Det handlar om den första ringtypsvarianten med tandning 14. Dessa gavs ut under åren 1872-1876. De ersattes sedan av ringtyp med tandning 13 som gavs ut 1877-1879. Den tredje varianten var ringtyp med posthorn och de märkena kom ut 1886-1891. Det första ringtypsmärket med 20 öre kom ut 1872 och de trycktes i 12 upplagor under åren 1872-1877. Upplagan var 2 804 600 exemplar. Den använda färgen vid tryckningen var

cinnober utom vid en tryckupplaga 1875 då man använde en flyktig lätt föränderlig tjärfärg, som under ljusets inverkan förändrades till blekorange. Dessa bleka märken återkallades och blev under tiden till december 1876 övertryckta. Den bleka nyansen finns angiven som *f) blekorange*. Färgstyrkan är mycket svag och anges i handböckerna som (1), vilket är den svagaste färgstyrkan.

Nr 22 röd

Nr 22f
blekorange

Nr 23 20 på 20 öre

De övertryckta märkena försåldes på postkontoren från och med december 1876. Upplagan var 180.000 exemplar (referens 1). Märket finns i tre nyanser:

a orangeröd – tegelröd på blekorange (7-5)

b röd på blekorange (7-5))

c mattröd på blekorange

Meningen var att man inte skulle se att det handlade om ett övertryck, men det upptäcktes omkring 1910 att märkesbilderna var något förskjutna. Det övertryckta märket fick av filatelisterna benämningen 20 på 20 öre ringtyp. Men kan man se det? Att det handlar om ett övertryck märker man i marginalerna.

Ramen från den tidigare tryckningen syns vid sidan av ramen på övertryckningen, i det här fallet till vänster om ramen och under den nedre raden. På märket ovan av nr 23 ser man svagt gula extra linjer ovanför och under den övre ramen.

Förstoring av 20 på 20 öre ringtyp

Referenser

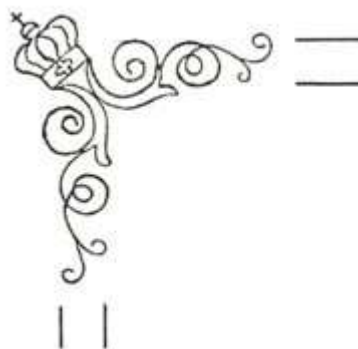
Sveriges Francotecken 1855-1961, del II
Facit Special Classic 2020

Bo Dahlner

Papper och vattenmärken 1855 – 1920

Papperet till de första svenska frimärkena tillverkades av riksbankens pappersbruk i Tumba. Det var handgjort och saknade vattenmärken, men arken var försedda med vattenmärken i arkens hörn. Det fanns tre olika typer av detta vattenmärke. Här visas de typer som fanns på frimärken 1855 – 1872, respektive 1872 – 1880.

Typ I: 1855 – 1872

Typ II: 1872 – 1880

Mellan 1872 – 1880 användes ett marginalvattenmärke av typ II. Under 1880 – 1886 användes ett tredje vattenmärke som är snarlikt typ II. I sällsynta fall kom papperet att placeras så förskjutet i pressen att delar av marginalvattenmärket återfinns på något eller några frimärken. En bild på detta återfinns i 1961 års handbok (ref. 1).

Två frimärkstyper gavs ut med blått posthorn på baksidan. Det var den tredje serien med ringtyp som gavs ut 1886 – 1991 och Oscar II, boktryck, som gavs ut 1886 – 1890. Dessa frimärken trycktes sannolikt på ett maskintillverkat papper som importerats från Tyskland. De saknade vattenmärken. Tjänstefrimärken av det stora formatet och lösenfrimärkena trycktes inte med dessa papper från pappersbruket i Tumba och de saknade vattenmärken. Den största delen importerades från Tyskland och var maskintillverkade.

År 1890 beslutade Generalpoststyrelsen att de vanliga frimärkena skulle framställas i koppartryck och att frimärkena skulle förses med en kunglig krona som vattenmärke. I de fyra marginalerna skulle dessutom arken förses med marginalvattenmärke med texten KONGL.

POSTVERKET. Papperet tillverkades av Klippans pappersbruk.

Om pappersarket lades in felaktigt i pressarna kunde kronorna bli upp- och nedvända i förhållande till frimärksbilden. Dessutom kan även delar bokstäverna från KONGL. POSTVERKET förekomma. Denna variant av vattenmärken är sällsynta. I Facit Special Classic 2020 finns på sid. 99 en bild på vm krona + KPV.

Frimärksserier som är tryckta med detta papper:

Oscar II i koppartryck, 1892 – 1910, utom 20 öre nr 66 och 25 öre nr 67.

Tvåfärgad siffertyp, 1892.

Lilla Riksvapnet, vm krona 1910 – 1911.

Gustaf V i medaljong, vm krona.

Provisorier. Påtryck på Gustaf V i medaljong, 1,98 kr på 5 kr och 2,12 kr på 5 kr.

Tjänstefrimärken 1910 – 1914 (Tj 27-Tj 39)

Ett vitt resp. gult papper infördes 1911, B-papperet, som användes under 1910-talet till medaljongfrimärkena samt 20 och 25 öre Oscar, nr 66 och 67). Papperet användes även till flera bandfrimärken under 1920-talet. Vattenmärket var under de första åren placerat i arkets övre och nedre marginal Omkring 1912 ändrades papperstillverkningen som medförde att vattenmärket kom att falla tvärs över pappersarket. I regel förekom två rader med vattenmärket KUNGL. POSTVERKET. Framärken med delar av vattenmärket benämns Bz.

Ett annat vitt papper med vattenmärke våglinjer och marginalvattenmärke KUNGL. POSTVERKET. introducerades 1911. Papperet benämns C-papper. Efter 1912 placerades vattenmärket KPV tvärs över pappersarket. Framärken som har vattenmärke våglinjer som från frimärkets baksida går från höger upp till vänster

betecknas Cc om det saknar vattenmärke KPV. Finns även vattenmärke KPV betecknas det Cz. Framärken som har vattenmärke våglinjer som från frimärkets baksida går från vänster upp till höger betecknas Cx om det saknar vattenmärke KPV. Finns även vattenmärke KPV betecknas det Cxz. Även detta papper användes till flera bandfrimärken under 1920-talet.

Följande frimärken som trycktes med C-papper under 1910-talet:

Lilla Riksvapnet 1911 – 1919.

Samtliga landstormsfrimärken utom nr 125 som trycktes på äldre papper med vattenmärke krona.

Flygpostfrimärkena 1920

Tjänstefrimärken 1911 – 1919 (Tj 40-Tj 54)

Referenser

1. Sveriges Frankotecken. Handbok del I, Sveriges Filatelist-Förbund 1961

2. Facit Special Classic 2020

Bo Dahlner

Styrelsen önskar alla medlemmar ett Gott Nytt År!

Styrelsen 2019

Ordförande: Bo Dahlner 073-905 78 01
Vice ordförande: Bo Johansson 070-630 94 12
Sekreterare: Bert Myde 0737-44 57 51
Kassör: Ulf Lennartsson 070-810 41 13
Ledamot: Olof Ågren 08-35 74 20
Suppleant: Arne Borgert 08-754 37 91
Suppleant: Leonard Karlsson 073-721 4642

bodahlner@gmail.com
johanssonbo13@gmail.com
myde.bert@gmail.com
u.lennartsson@telia.com
olof.agren@tele2.se
arne.borgert@comhem.se